

## Port popular, cântece populare, dans popular

Păstrarea tradițiilor și îngrijirea patrimoniului local joacă un rol din ce în ce mai important în viața comunitară și în formarea identității în zilele noastre. Tot mai mulți recunosc că, într-o lume globalizată, conservarea valorilor locale nu este importantă doar din punct de vedere cultural, ci și din perspectivă comunitară, economică și turistică. Comuna Bors – mai exact localitățile Bors, Sântion, Santăul Mic și Santăul Mare – este un exemplu elocvent despre cum tradițiile nu doar că pot fi păstrate, ci și aduse la viață. Acest lucru este dovedit de numeroase evenimente, festivaluri, grupuri de dansuri populare, producători și meșteșugari locali.

În regiune trăiesc împreună maghiari, români, slovaci și alte comunități, așadar cultura populară locală a fost mereu rezultatul unor influențe reciproce, întâlniri și amestecuri culturale. Moștenirea populară bihoreană este și astăzi o realitate vie: se face auzită din nou și din nou la sărbători, zilele satului, baluri tradiționale, atrăgând atât tinerii, cât și bătrânii.

La Bors, portul popular este deosebit: nu se poartă hainele tradiționale bihorene, ci se combină elemente provenite din diferite zone, dintre care influența portului secuiesc este cea mai vizibilă. Băieții poartă pantaloni albi din pânză, cămașă albă și vestă neagră, iar pălăria le poate fi împodobită cu panglică sau cu o pană de păun. Ținuta fetelor este mai colorată și mai bogat ornamentată: fustă roșie sau albastră, bluză albă și șorț. La cei mai tineri se întâlnesc și alte tipuri de costume: fuste și bluze în diverse culori, precum și purtarea cununii tradiționale. Portul femeilor măritate este mai sobru, în nuanțe mai închise. Modelele și broderiile de pe haine reprezintă cel mai adesea motive florale, dintre care laleaua este cea mai importantă. Dacă astăzi acestea au mai ales un rol estetic, în trecut purtau semnificații aparte: de pildă, motivul lalelei simboliza feminitatea și fertilitatea, iar forma crucii avea rol de protecție. Portul popular nu

înseamnă doar haine: bărbații poartă cizme negre, femeile pantofi negri. Fetele își poartă părul împletit în cosițe, de obicei două, legate cu panglică roșie.

În trecut, aceste costume făceau parte din viața de zi cu zi, dar astăzi apar doar la ocazii festive precum balul strugurilor sau sărbătorile de Crăciun.

Dansul popular a fost o parte esențială a vieții satelor bihorene – deci și a Borsului –, prezent în șezători, nunți, baluri de toamnă și alte sărbători. Deși multe dintre aceste ocazii au dispărut, dansul popular a rămas o parte vie a vieții comunității.

### **Dansul popular ca tradiție vie: „Szentjánosbokarak” și „Galagonya”**

Dansul popular este una dintre cele mai vii forme ale patrimoniului cultural maghiar. În comuna Bors activează două grupuri de dans popular: „Szentjánosbogarak”, format în principal din copii și tineri, și „Măceșul” (Galagonya), care reunește adulți, tineri și copii. Ambele grupuri participă regulat la evenimente locale și regionale, păstrând și transmitând tradițiile dansului popular maghiar generațiilor viitoare.

Aceste grupuri nu desfășoară doar activitate artistică, ci construiesc și o comunitate. Prin repetiții, spectacole și călătorii comune, participanții se conectează mai profund între ei și cu tradițiile.

Un eveniment deosebit este „Crăciunul **Galagonya- Măceșului**”, organizat de ansamblul Galagonya în perioada Adventului. Cu această ocazie, dansatorii, în port popular festiv, prezintă dansuri și cântece de Crăciun. Programul include și obiceiuri tradiționale precum jocul cu ieslea și colindele vechi. Publicul este cucerit an de an de muzica plină de atmosferă și de bucuria întâlnirii comunitare. „Crăciunul Măceșului” nu este doar un eveniment cultural, ci și o sărbătoare a solidarității comunității locale.

Cu ocazia sărbătorilor, grupurile de dans popular surprind satul cu dansuri variate, provenite din diferite regiuni, nu doar dintr-un singur stil. Printre cele mai reprezentative dansuri se numără „**legényes**” – un dans bărbătesc solo, plin de virtuozitate. Dansurile de fete, în schimb, sunt mai

grațioase, cu forme circulare, accentuând coeziunea comunității. „Csárdás”-ul este deosebit de îndrăgit: începe lent, cu demnitate, apoi se accelerează brusc într-un ritm amețitor, captivând toți participanții. În trecut, dansurile erau adesea însoțite de muzică live, dar astăzi acest lucru se mai întâmplă doar la balul de toamnă.

### **Cântece populare bihorene**

Cântecele populare bihorene poartă o bogată paletă de emoții: vorbesc despre iubire, dor, despărțirea soldaților, dar și despre bucurie și glume. Adesea erau cântate în timpul muncii zilnice – la seceriș sau cules –, iar alteori făceau parte din șezători, nunți sau baluri.

Deși unele dintre aceste ocazii nu mai fac parte din viața cotidiană, multe cântece populare sunt încă cunoscute. Copiii le învață la școală, sau acasă, de la părinți și bunici. Datorită cursurilor de țiteră, aceste cântece pot fi cântate și cu acompaniament instrumental. Repertoriul nu este compus doar din cântece specifice zonei, ci cuprinde o gamă largă de cântece populare maghiare.

### **Balul strugurilor – cea mai mare sărbătoare comunitară a toamnei**

Balul de la culesul viilor este unul dintre cele mai cunoscute evenimente din comuna Bors, organizat în fiecare toamnă, după încheierea recoltei. Defilarea spectaculoasă a ansamblurilor de dans, porturile tradiționale ale localnicilor, căruțele, tractoarele și carele împodobite contribuie toate la atmosfera festivă.

Balul de la cules nu este doar un eveniment, ci un simbol al solidarității satului. Munca comună a generațiilor – de la decorare până la gătit – este unul dintre cele mai bune exemple ale forței comunitare. Seara, după programul ansamblurilor, urmează dansul care durează până dimineața, acompaniat de muzică tradițională live, adesea interpretată de muzicieni locali.

### **Concluzie**

Comuna Bors și împrejurimile sale sunt un exemplu excelent al modului în care tradițiile pot fi nu doar păstrate, ci și reinterpretate și menținute vii. Dansul popular, balul de la cules, portul popular – toate dovedesc că patrimoniul local nu este doar un exponat de muzeu, ci parte

integrantă a vieții comunitare. Activitatea grupurilor precum Licuricii- **Szentjánosbogarak** și Măceșul- **Galagonya**, asigură ca viața culturală din Bors și din satele învecinate să rămână vie și orientată spre viitor.

**Tradiția este valoare – iar comuna Bors reprezintă cu demnitate această valoare.**